

Dine trygderettigheter

i Italia

Informasjonen i denne veiledningen er utarbeidet og oppdatert i nært samarbeid med de nasjonale representantene som er tilknyttet MISSOC (Mutual Information System on Social Protection). Du finner mer informasjon om MISSOC-nettverket på følgende adresse: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815>

Denne veiledningen gir en generell beskrivelse av trygdeordningene i de respektive landene. Nærmere informasjon er tilgjengelig via andre MISSOC-publikasjoner, som alle er tilgjengelige på den ovennevnte nettadressen. Du kan også kontakte de relevante myndighetene og institusjonene som står oppført i vedlegg til denne veiledningen.

Verken Europakommisjonen eller noen person som handler på vegne av Kommisjonen, kan holdes ansvarlig for bruken av informasjonen i denne publikasjonen.

Innholdsfortegnelse

Kapittel I: Innledning, organisering og finansiering	4
Innledning	4
Organisering av sosialomsorgen	5
Finansiering	5
Kapittel II: Helsetjenester.....	8
Når har du rett til helsetjenester?	8
Hva dekkes?	8
Hvordan får du tilgang til helsetjenester?	9
Kapittel III: Kontantytelser ved sykdom	10
Når har du rett til kontantytelser ved sykdom?	10
Hva dekkes?	10
Hvordan får du tilgang til kontantytelser ved sykdom?.....	10
Kapittel IV: Ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon	11
Når har du rett til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?.....	11
Hva dekkes?	11
Hvordan får du tilgang til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?	12
Kapittel V: Ytelser ved uførhet	13
Når har du rett til ytelser ved uførhet?	13
Hva dekkes?	13
Hvordan får du tilgang til ytelser ved uførhet?	14
Kapittel VI: Alderspensjon og -ytelser	15
Når har du rett til aldersytelser?	15
Det avgiftsbaserte beregningssystemet	15
Hva dekkes?	16
Hvordan får du tilgang til aldersytelser?.....	16
Kapittel VII: Etterlatteytelser	17
Når har du rett til etterlatteytelser?.....	17
Hva dekkes?	17
Hvordan får du tilgang til etterlatteytelser?	17
Kapittel VIII: Ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer	18
Når har du rett til ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer?.....	18
Hva dekkes?	18
Hvordan får du tilgang til ytelser ved en arbeidsulykke eller yrkessykdom?	20
Kapittel IX: Familieytelser.....	21
Når har du rett til familieytelser?	21
Hva dekkes?	21
Hvordan får du tilgang til familieytelser?.....	21
Kapittel X: Arbeidsløshet	22
Når har du rett til ytelser ved arbeidsløshet?	22
Hva dekkes?	22
Hvordan får du tilgang til ytelser ved arbeidsløshet?	24
Kapittel XI: Garantert minsteinntekt	25
Når har du rett til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?	25
Hva dekkes?	25
Hvordan får du tilgang til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?	25
Kapittel XII: Langtidspleie	26
Når har du rett til langtidspleie?.....	26
Hva dekkes?	26
Hvordan får du tilgang til langtidspleie?	26
Vedlegg : Nyttige adresser og nettsteder.....	28

Kapittel I: Innledning, organisering og finansiering

Innledning

I henhold til italiensk lovgivning dekker trygdeordningen i landet ytelser ved alderdom og uførhet, etterlatteytelser, ytelser ved sykdom og arbeidsløshet, førtidspensjon, familieytelser, ytelser til mor og far ved svangerskap og fødsel, så vel som ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer.

Alle arbeidstakere som utfører inntektsgivende arbeid i Italia, har obligatoriske medlemskap i trygdeordningen.

Både ansatte i privat sektor og selvstendig næringsdrivende skal meldes inn i den **generelle obligatoriske trygdeordningen** ("*Assicurazione Generale Obbligatoria*").

Flesteparten av de ovennevnte ytelsene som forvaltes gjennom den generelle obligatoriske trygdeordningen, bevilges til følgende kategorier av arbeidstakere: ansatte i privat sektor, selvstendig næringsdrivende, herunder kjøpmenn, håndverkere, forpaktere og gårdbrukere samt ikke-ansatte lønsmottakere ("*parasubordinati*"), som alle er medlemmer i **INPS** (det nasjonale trygdeinstituttet). Offentlige tjenestemenn, som inntil nylig var registrert hos det tidligere **INDAP**, og ansatte i underholdningsbransjen og idrettsmenn, inntil nylig registrert hos det tidligere **ENPALS**, er også dekket gjennom INPS fra januar 2012. Ved siden av dette forvalter INPS også en rekke spesielle pensjonskasser som er rettet mot visse kategorier av arbeidstakere, herunder jernbane- og trikkearbeidere, ansatte i skatte-, lisensierings- og telefonselskaper og i private gasselskaper, prester og ansatte i sivil luftfart.

Andre særlige pensjonsordninger/-kasser samler inn avgifter og bevilger ytelser til kategorier av arbeidstakere som journalister (medlemmer i **INPGI**), ansatte i underholdningsbransjen og idrettsutøvere (medlemmer i **ENPALS**) samt fagfolk som advokater, leger, ingeniører, arkitekter, som alle er medlemmer i [egne ordninger eller pensjonskasser](#).

Trygdeordningen som beskytter arbeidstakere ved yrkessykdom, yrkesskader eller dødsfall på arbeidsplassen, finansieres av arbeidsgiveravgiften og forvaltes av **INAIL** (det nasjonale trygdeinstituttet for arbeidsskader) og bevilger enten midlertidige ytelser eller livslange ytelser ved varig uførhet, eller ytelser ved dødsfall.

Systemet bevilger også behovsprøvd inntektsstøtte og langvarige omsorgsytelser til familier og personer som har behov knyttet til alderdom, lav inntekt og fysisk funksjonshemming. Disse velferdsbaserte ytelsene finansieres over skatteseddelen og utbetales av INPS eller av vedkommende kommuner.

Helsetjenester i form av naturalytelser bevilges av Den nasjonale helsetjenesten (*Servizio Sanitario Nazionale*), finansieres over skatten og forvaltes på regionalt plan.

Siden den generelle obligatoriske trygdeordningen som forvaltes av INPS, omfatter nesten 90 % av den totale befolkningen som er medlemmer i henhold til den italienske trygdelovgivningen, vil det i det følgende særlig rettes oppmerksomhet mot kjerneaktivitetene under den nevnte ordningen samtidig som det gis generell informasjon om øvrige ordninger. Du finner mer informasjon på de [aktuelle institusjonenes](#) nettsider.

Organisering av sosialomsorgen

De ovennevnte trygdeinstitusjonene og yrkespensjonskassene sørger både for innsamling av avgifter og levering av ytelser. Ved gjennomføringen av trygdebestemmelsene handler de under veiledning og tilsyn av vedkommende myndigheter: Arbeids- og sosialdepartementet (*Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*), Finansdepartementet (*Ministero dell'Economia e Finanza*) og Helsedepartementet (*Ministero della Salute*).

Leveringen av helsetjenester i form av naturalytelser hører særlig inn under Helsedepartementet (*Ministero della Salute*), som forvalter ressursene og fordeler dem til regionale og kommunale enheter som har ansvar for å tilby helsetjenester gjennom lokale helsesentre (*Aziende Sanitarie Locali*) samtidig som de påser at minsteytelsene, dvs. de grunnleggende helsetjenestestandardene/-nivåene ("*Livelli Essenziali di Assistenza*"), opprettholdes.

Finansiering

Den italienske trygdeordningen finansieres gjennom avgifter som innbetales av arbeidsgivere og arbeidstakere, og over skatteseddelen.

Den nasjonale helsetjenesten (*Servizio Sanitario Nazionale*) finansieres av alle som er bosatt i Italia, over skatteseddelen.

Innmelding i den obligatoriske trygdeordningen

Hvis du er arbeidstaker, tar arbeidsgiveren hånd om de nødvendige formalitetene. Hvis du er selvstendig næringsdrivende, har du selv ansvar for å melde deg inn i vedkommende trygdeinstitusjon.

Pliktige avgifter

Arbeidstakeres avgifter beregnes som en prosentandel av lønnen etter lovbestemte satser. Satsen varierer etter sektor (industri, handel, håndverk, kreditt, forsikring osv.), arbeidstakerens kvalifikasjoner, antall ansatte, selskapets beliggenhet osv.

Når avgiftsgrunnlaget skal fastsettes, anses "lønn" som alt arbeidstakeren mottar fra sin arbeidsgiver i form av kontantutbetalinger eller naturalytelser som følge av arbeidsforholdet, før fradrag. Det gjøres bare unntak for poster som uttrykkelig angis i gjeldende lovgivning. Enhetslønnen (på time-, dags- eller månedsbasis, avhengig av typen arbeid) kan ikke være lavere enn grensen fastsatt for den kategorien arbeidstakeren tilhører. Det er arbeidsgiverens ansvar å betale inn både arbeidsgiver- og medlemsavgift til vedkommende trygdeinstitusjon. Avgifter betales generelt inn hver måned.

Avgifter fra **selvstendig næringsdrivende** beregnes på grunnlag av den totale inntekten oppført i selvangivelsen for det aktuelle året. Særlige bestemmelser gjelder enkelte kategorier av selvstendig næringsdrivende: selvstendig næringsdrivendes familiemedlemmer som aktivt bidrar til det inntektsgivende arbeidet (betaler inn avgifter til en lavere sats hvis de er under 21 år), gårdbrukere, forpaktere og småbrukere (betaler avgifter som utgjør en viss andel av den gjennomsnittlige skattbare inntekten, som fastsettes ved lov hvert år).

Frivillige avgifter

Trygdeavgifter kan også innbetales på frivillig basis. Trygdemedlemmer som midlertidig eller varig slutter å jobbe som ansatt eller selvstendig næringsdrivende, kan fortsette å betale inn avgifter frivillig og på denne måten bevare eller oppnå bedre pensjonsrettigheter. Disse avgiftene behandles på samme måte som obligatoriske avgifter. For å ha rett til å gjøre dette må de berørte personene ha betalt inn avgifter i minst 5 år i løpet av hele arbeidslivet eller i 3 av de 5 årene som går forut for søknaden om frivillig avgiftsinnbetaling. For enkelte kategorier av arbeidstakere (sesongarbeidere, deltidsarbeidere, "*parasubordinati*") kreves innbetaling av avgifter i minst 1 år i løpet av de 5 årene som går forut for søknaden. De nødvendige avgiftene kan innbetales som ansatt eller selvstendig næringsdrivende eller som en kombinasjon av disse. Arbeidstakere i kategorien "*parasubordinati*" kan få tillatelse til å betale inn frivillige avgifter til deres særlige pensjonskasse ("*gestione separata*", som betyr at de anvender sine egne vilkår) i perioder der de ikke utfører inntektsgivende arbeid.

Det er også mulig å betale inn frivillige avgifter for å styrke sine trygderettigheter i tilfelle av:

- foreldrepermisjon (foreldre som har sluttet å jobbe for å ha omsorg for barn fra 3 til 8 år)
- permisjonsperioder for foreldre som må pleie et sykt spedbarn eller barn

Avgiftsbeløpet beregnes på grunnlag av den gjennomsnittlige inntekten i det siste året forut for innvilgningen av søknaden. Det er fastsatt et minstebeløp som tilsvarer 40 % av grunnpensjonen, som reguleres ved lov 1. januar hvert år. Avgifter som innbetales for en lavere klasse enn den klassen personen tilhører, medfører en forholdsmessig reduksjon av det antall uker som godskrives trygdemedlemmet.

Avgifter innbetales kvartalsvis.

Avgifter for å kompensere for perioder som ikke dekkes av trygden

Under visse omstendigheter kan du betale inn avgifter for å "kompensere for" perioder da du ikke var trygdemedlem. Dette gjelder for eksempel for år med universitetsstudier og for perioder med arbeid i land som Italia ikke har inngått trygdeavtaler med. Hvis du allerede har innbetalt avgifter i minst 5 år, kan du kompensere for ikke-medlemsperioder som følge av omsorg for barn eller pleie av uføre familiemedlemmer.

Krediterte avgifter

Under visse omstendigheter kan perioder der du ikke har betalt inn avgifter, likevel behandles som medlemsperioder. Krediterte avgifter kan anvendes både til å oppnå rettigheter til ytelser og til å øke selve ytelsesbeløpet. Perioder med sykdom og/eller arbeidsløshet der den berørte personen mottok en ytelse, kan imidlertid ikke anvendes til å opparbeide rettigheter til å motta førtidspensjon. Avgifter kan krediteres for følgende:

- militærtjeneste og omplassering
- forfølgelse på grunn av politisk overbevisning eller rase
- yrkesskade eller yrkessykdom
- arbeidsløshet, sykdom, tuberkulose, svangerskap og fødsel, foreldrepermisjon

- naturkatastrofer
- integrering av avgifter for arbeidstakere med nedsatt arbeidsevne, hjelp til svært funksjonshemmede familiemedlemmer
- solidaritetsavtaler, frivillig blodgivning, permisjon i forbindelse med offentlige oppdrag eller fagforeningsaktivitet, sosialt arbeid og allmenntilgjengelig arbeid
-

Kapittel II: Helsetjenester

Når har du rett til helsetjenester?

De offentlige helsetjenestene er basert på opphold. Helsetjenester tilbys alle som er registrert ved de lokale helsesentrene (*Azienda sanitaria locale*), og alle som er berettiget til helsetjenester i henhold til nasjonal lovgivning og Fellesskapets regelverk. Alle italienske statsborgere som er bosatt i Italia, og alle som er tilknyttet syketrygdordningen i et annet EU-medlemsland og som jobber i Italia, samt de personene som disse forsørger, har rett til helsetjenester.

Hva dekkes?

Behandling eller legemidler kan enten leveres gratis av det lokale helsesenteret eller av leger eller farmasøyter tilknyttet det offentlige helsevesenet, eller pasienten kan betale utgiftene for mottatte tjenester og deretter få disse refundert.

De fleste legemidler står oppført på listen over farmasøytiske preparater, hvor de deles inn i to kategorier. Den første kategorien er helt gratis og omfatter legemidler til akuttbehandling, sykdommer med høy risiko og kroniske og invalidiserende sykdommer. Når det gjelder den andre kategorien, betaler du deler av utgiftene direkte til farmasøyten når du kjøper legemiddelet. Du må betale et minstegebyr for hver resept. Hvis legen foreskriver et legemiddel som ikke står oppført på listen over farmasøytiske preparater, må du betale alle utgiftene selv.

Trygdemedlemmet betaler en egenandel for diagnostiske tester og laborietester. Sykehusbehandling er imidlertid gratis på offentlige sykehus og private klinikker som er tilknyttet Den nasjonale helsetjenesten (*Servizio Sanitario Nazionale*). Med unntak av nødssituasjoner må du ha en henvisning fra en allmennpraktiserende lege. Innleggelse på godkjente institusjoner må være godkjent av det lokale helsesenteret. Oppholdet er gratis, men du må betale for eventuelle tilleggsfasiliteter (enerom, telefon, fjernsyn).

Når det gjelder naturalytelser ved svangerskap og fødsel, tilbys generell fødselshjelp direkte og gratis i klinikker ved de lokale helsesentrene, herunder alle undersøkelser som utføres før unnfangelsen og fødselen. Fødselshjelp kan også tilbys hjemme av en jordmor tilknyttet Den nasjonale helsetjenesten (*Servizio Sanitario Nazionale*). Hvis familiens inntekt ikke overstiger et gitt lovbestemt beløp i året, er også legebekøk og laboratorieanalyser for mor og barn opp til 6 år gratis.

Selv om det er fastsatt minsteytelser som gjelder i hele Italia, kan det som følge av de italienske regionenes høye grad av selvstyre på området være mindre regionale variasjoner når det gjelder vilkårene og utbetalingsmåtene for medisinske, farmasøytiske og supplerende ytelser.

Tilgjengelig legehjelp omfatter:

- tjenestene til en allmennpraktiserende lege utenfor et sykehus
- pediatrik, obstetrik og gynekologisk behandling

- tjenestene til en spesialist (herunder tannpleie) i offentlige og private klinikker som har inngått avtaler med Den nasjonale helsetjenesten
- innleggelse (også ved fødsel) på offentlige og private klinikker osv. som har inngått avtale med Den nasjonale helsetjenesten
- legemidler og farmasøytiske produkter foreskrevet av en allmennpraktiserende lege eller spesialist som er ansatt eller godkjent av Den nasjonale helsetjenesten

Ytelser til pasienter rammet av tuberkulose

Personer som lider av tuberkulose, omfattes av særlige bestemmelser. De har også rett til ytelser ved sykdom og ved svangerskap og fødsel. Den spesielle ordningen omfatter legehjelp og kontantytelser. Arbeidstakere og familiemedlemmer som lider av tuberkulose, har rett til visse kontantytelser, forutsatt at trygdemedlemmet har betalt inn avgifter i minst 1 år i løpet av sitt arbeidsliv.

Andre tilleggsytelser

Det nasjonale helsevesenet tilbyr særlige tilleggsytelser. Tilleggsytelser er hovedsakelig indirekte, og bare en del av utgiftene refunderes. Pediatrisk behandling er gratis opp til 12-årsalderen. Denne behandlingen omfatter kurbehandlinger, spesielle ortopediske behandlinger, proteser og enkelte viktige diagnostiske ytelser. For å motta disse ytelsene må du sende en søknad til ditt lokale helsesenter sammen med en legeanbefaling.

Hvordan får du tilgang til helsetjenester?

Generell legebehandling leveres av lokale helsesentre (*Azienda sanitaria locale*), som er en del av Den nasjonale helsetjenesten (*Servizio Sanitario Nazionale*).

Du må oppsøke ditt lokale helsesenter for å registrere deg i Den nasjonale helsetjenesten og få et helsetrygdekort (*Tessera Sanitaria*). Arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende kan registrere seg så snart de har begynt å betale inn avgifter til den nasjonale trygdeordningen. Når du er registrert, kan du fritt velge en lege i din region fra listen over leger som er tilknyttet Den nasjonale helsetjenesten. Generell legebehandling får du hos legen tilknyttet Den nasjonale helsetjenesten på det lokale helsesenteret eller gjennom en annen institusjon som er godkjent av Den nasjonale helsetjenesten.

Du må henvende deg til den legen hvis liste du er registrert på, eller vedkommendes vikar hvis hun eller han er fraværende. Hvis du er midlertidig bortreist fra stedet der du bor eller oppholder deg, kan du i en nødssituasjon henvende til alle leger tilknyttet Den nasjonale helsetjenesten. I slike tilfeller betaler du utgiftene for behandlingen, som du senere får tilbakebetalt i henhold til fastsatte takster. Det finnes en nødnummertjeneste for akuttbehandling på nattestid og på søndager og helligdager.

Hvis du flytter, må du registrere deg ved det lokale helsesenteret på det nye bostedet. Når det gjelder sjømenn og ansatte i sivil luftfart, forvaltes helsetjenestene av et spesielt organ underlagt Helsedepartementet (*Ufficio di sanità marittima ed aerea*).

Du kan finne et lokalt helsesenter, herunder kontaktinformasjon, på Helsedepartementets nettsted <http://www.salute.gov.it/infoSalute/infoSaluteHome.jsp> på

Kapittel III: Kontantytelser ved sykdom

Når har du rett til kontantytelser ved sykdom?

Sykepenger er en daglig ytelse som skal erstatte tapt inntekt som følge av sykdom. De utbetales fra den fjerde sykedagen (de første tre dagene dekkes ikke, bortsett fra ved tilbakefall) og utbetales høyst i 180 dager per kalenderår. Andre kriterier gjelder for arbeidstakere med tidsbegrensede arbeidsavtaler.

Hva dekkes?

Med unntak av visse kategorier av arbeidstakere utbetales sykepengene direkte av arbeidsgiveren og trekkes fra beløpet som skal innbetales til Det nasjonale trygdeinstituttet (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) som trygdeavgifter. Sykepengene utgjør generelt 50 % av lønnen de første tjue sykedagene, hvorpå de øker til 66,66 %.

Ved tuberkulose er det ingen tidsbegrensning under behandlingen, men det er en maksimumsperiode på to år for sykepenger etter behandlingsopphold og to år for sykepenger under behandling (kan fornyes hvert annet år).

Hvordan får du tilgang til kontantytelser ved sykdom?

Legen må sende dokumentasjonen til INPS elektronisk med en kopi til arbeidstakeren. Arbeidsgiveren kan bare få informasjon om arbeidstakerens prognose ved å logge seg inn med en tildelt PIN-kode.

Ved uberettiget fravær fra en kontrollundersøkelse mister arbeidstakeren hele sykepengebeløpet i inntil 10 dager, og 50 % i den resterende perioden hvis hun/han er fraværende på nytt. Det utbetales ikke kompensasjon for tapte dager som skyldes forsinket levering av legeerklæring.

Kapittel IV: Ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon

Når har du rett til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?

Mødre eller fedre (hvis omstendighetene krever det, se nedenfor) i lønnet arbeid har rett til en lovfestet fødselspermisjon fem måneder før og etter fødselen.

Hva dekkes?

Ytelser ved svangerskap og fødsel dekker generelt den betalte permisjonen gravide arbeidstakere har rett til. De er faktisk pålagt å slutte å jobbe i to måneder før termindato og tre måneder etter faktisk fødselsdato. Alternativt kan de velge å slutte å jobbe én måned før fødselen og fire måneder etterpå, forutsatt at de har legens samtykke. Under visse omstendigheter utbetales ytelsen til fedre som tar seg av barnet i stedet for til moren (f.eks. hvis moren dør eller får en alvorlig sykdom eller forlater barnet). Kvinnelige selvstendig næringsdrivende, utøvere av frie yrker samt arbeidstakere med atypiske tidsbegrensede arbeidsavtaler som er medlem i INPS' særskilte trykdeordning, er ikke pålagt å slutte å jobbe.

Ytelser utbetales også til arbeidstakere som adopterer barn eller fungerer som fosterforeldre for barn under 6 år (eller 18 år når det gjelder utenlandsadopsjon eller omsorg for fosterbarn før adopsjon) i inntil tre måneder.

I løpet av den obligatoriske perioden med fødselspermisjon utgjør ytelsen 80 % av lønnen.

INPS utbetaler også en direkte daglig ytelse ved svangerskap og fødsel i to måneder før termindato og tre måneder etter den faktiske fødselsdatoen til selvstendig næringsdrivende kvinner (gårdbrukere, forpaktere, kjøpmenn og butikkinnehavere).

De ovennevnte ytelsene utbetales generelt direkte av arbeidsgiveren og trekkes fra beløpet som skal innbetales som avgifter til Det nasjonale trykdeinstituttet (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*).

Når det gjelder **foreldrepermisjon**, har begge foreldre (hvis de har lønnet arbeid) i barnets første 8 leveår rett til i alt elleve måneder med betalt permisjon, også samtidig hvis de ønsker det. Dette er også tilgjengelig for foreldre til adopterte barn og fosterbarn. Fedre kan ta ut permisjon mens moren har obligatorisk fødselspermisjon eller ammepermisjon.

Mødre som er selvstendig næringsdrivende, har også rett til foreldrepermisjon, men bare i tre måneder i løpet av barnets første leveår. Hvis de tar ut denne permisjonen, kan de ikke jobbe i denne perioden.

Foreldrepermisjonen utgjør 30 % av lønnen eller består av en "standardutbetaling" og utbetales til begge foreldre i høyst seks måneder i løpet av barnets første tre leveår (for adopterte barn og fosterbarn de første tre årene etter barnets ankomst i familien). Etter disse seks månedene (og frem til barnet fyller 8 år) kan en av foreldrene ha rett til kompensasjon hvis han eller hun har en individuell inntekt som er lavere enn 2,5 ganger beløpet for den laveste alderspensjonen som utbetales på det tidspunktet.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?

Søknader om fødsels- og foreldrepermisjon sendes både til arbeidsgiver og til INPS. Hvis søknaden gjelder ammepermisjon, trenger den bare sendes til arbeidsgiver med relevant dokumentasjon fra barnets allmennpraktiserende lege samt med en erklæring hvor man på eget ansvar bekrefter at barnets andre forelder ikke tar ut samme type permisjon på samme tid.

Kapittel V: Ytelser ved uførhet

Når har du rett til ytelser ved uførhet?

Alle arbeidstakere samt visse kategorier av selvstendig næringsdrivende (gårdbrukere, forpaktere og småbrukere, håndverkere og kjøpmenn) dekkes av uføretrygdordningen. Utøvere av frie yrker (leger osv.) har også rett til udyktighetspensjon, men reglene som regulerer denne sektoren, varierer betydelig etter trygdekategori.

Uførestønad

Uførestønaden utbetales til alle trygdemedlemmer i lønnet arbeid hvis arbeidsevne er nedsatt med mer enn to tredeler, og som har betalt inn avgifter i 5 år, hvorav 3 år fant sted i løpet av de 5 årene før det ble søkt om ytelsen. Denne ytelsen utbetales i inntil 3 år, men den kan forlenges i nye perioder på 3 år. Ytelsen kan bevilges på ubestemt tid etter at den på anmodning fra stønadsmottakeren har vært gjenstand for tre medisinske vurderinger og dermed har vært forlenget to ganger etter hverandre.

Uførestønaden medfører derfor en lang periode hvor den uføre arbeidstakeren observeres for å vurdere muligheten for restitusjon. Den kan ikke videreføres til eventuelle etterlatte.

Udyktighetspensjon

Et trygdemedlem i lønnet arbeid som har fått konstatert fullstendig og varig arbeidsuførhet som følge av sykdom eller fysisk eller psykisk funksjonshemning, har rett til udyktighetspensjon.

For å få denne ytelsen må du dokumentere at du har vært medlem og betalt inn avgifter i minst 5 år. Avgiftene må ha vært betalt inn i løpet av minst 3 av de 5 årene som går forut for søknadstidspunktet. Du kan heller ikke motta annen inntekt, herunder fra arbeid som selvstendig næringsdrivende eller i form av ytelser ved arbeidsløshet.

Udyktighetspensjonen kan videreføres til gjenlevende etter den avdøde pensjonisten, og den erstattes av alderspensjon ved oppnådd pensjonsalder.

Hva dekkes?

Uførhet og funksjonshemning er de to tilstandene som dekkes på grunnlag av vilkårene beskrevet over.

Det er verdt å legge merke til følgende:

- Når du når pensjonsalder, konverteres **uførestønaden** til alderspensjon hvis: a) du oppfyller medlemsperiode- og avgiftsvilkårene, og b) du har sluttet å jobbe (hvis du hadde lønnet arbeid). De periodene du mottok ytelsen og ikke hadde inntektsgivende arbeid, tas i betraktning med hensyn til retten til pensjon, men ikke for å beregne beløpet.

- Uførestønad som bevilges ved en arbeidsulykke eller yrkessykdom, kan ikke utbetales samtidig som livrenten som utbetales med hensyn til den samme ulykken. Livrentebeløpet trekkes fra stønadsbeløpet. De gunstigere bestemmelsene som var gjeldende før pensjonsreformen av september 1995, er fortsatt gjeldende og vil gradvis bli faset ut etter som fremtidige levekostnadsreguleringer vedtas. Fra og med datoen for ikrafttredelsen av nevnte reform, vil dessuten stønadsbeløpet reduseres med 25–50 % når en uførestønad utbetales til en stønadsmottaker som mottar inntekt over et visst tak fra lønnet arbeid, arbeid som selvstendig næringsdrivende eller fra en bedrift. Også på dette området vil de mer gunstige bestemmelsene som var gjeldende før 1. september 1995, fortsatt være gjeldende og gradvis bli faset ut etter som fremtidige levekostnadsreguleringer vedtas.
- Udyktighetspensjonen beregnes på bakgrunn av størrelsen på uføretelsen pluss et tillegg som er proporsjonalt med det antall år du ville ha betalt inn bidrag hvis du hadde arbeidet frem til pensjonsalder. Denne pensjonen kan ikke mottas samtidig med inntekt fra lønnet arbeid eller arbeid som selvstendig næringsdrivende, eller med ytelser ved arbeidsløshet eller andre ytelser som erstatter eller supplerer arbeidsinntekt.
- Mottakere av uførepensjon som blir ute av stand til å utføre de mest grunnleggende hverdagsaktivitetene som følge av en arbeidsulykke, kan også ha rett på en månedlig støtte til personlig assistanse (*assegno di assistenza personale e continuativa*). Dette beløpet fastsettes under den [obligatoriske trygdeordningen for arbeidsulykker og yrkessykdommer](#) som forvaltes av Det nasjonale trygdeinstituttet for arbeidsulykker (INAIL). Søknader må ledsages av dokumentasjon på personens helsetilstand. Dette tilskuddet er avgiftsbasert og kan ikke kombineres med det [velferdsbaserte tilskuddet](#) som utbetales av INPS.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved uførhet?

Søknaden om ytelser ved uførhet og udyktighet sendes til vedkommende institusjon. Søknadsskjemaer finnes på websidene til den aktuelle institusjonen, og søknadene skal sendes inn elektronisk. Tjenestemenn hos *Patronati* vil hjelpe deg helt gratis. Uførestønader og udyktighetspensjoner utbetales fra den første dagen i måneden etter den måneden da søknaden ble sendt eller da tilstanden oppstod.

Kapittel VI: Alderspensjon og -ytelser

Når har du rett til aldersytelser?

Pensjonsreformloven nr. 214 av 22. desember 2011 har redusert måtene man får tilgang til pensjon på ned til to kanaler: **alderspensjon** og **førtidspensjon**.

Endringer som har blitt introdusert med denne loven, er: økt pensjonsalder for alderspensjon og ytterligere hevinger i henhold til endringer i forventet levealder; mer fleksibel tilgang til førtidspensjon.

Fra 1. januar 2012 er laveste pensjonsalder for menn (ansatte i privat sektor, offentlige tjenestemenn og selvstendig næringsdrivende) og kvinnelige offentlige ansatte 66 år. For kvinner som er ansatt i privat sektor, er pensjonsalder satt til 62 år (63 år + 6 måneder for kvinnelige selvstendig næringsdrivende), men den vil økes gradvis opp til 66 år i 2018.

De tidligere *førtidspensjonene* og *ansiennitetspensjonene* – sistnevnte gitt i henhold til et «kvotesystem» (innbetalinger + alder) og utbetalt i henhold til fastsatte utbetalingsplaner (de såkalte «vinduene») – har opphørt og blitt erstattet med førtidspensjonen, som også inneholder en fleksibel aldersgruppe hvor tilgang til måter å førtidspensjonere seg på har blitt begrenset (en aldersgruppe fra minimum 66 år – 62 for kvinner – og maksimalt 70 år, der arbeidstakerne selv kan velge om de vil arbeide eller ikke). Omregningsfaktorer som brukes ved beregningen av ytelse, har blitt omgjort for å oppmuntre til arbeid i høy alder (jo høyere alder, desto høyere pensjonsbeløp).

Tilgang til pensjon uansett alder vil fortsatt gjelde gjennom **førtidspensjonen**, gitt at en minste dekningsperiode på 42 år + 1 måned for menn og 41 år + 1 måned for kvinner har blitt oppnådd. Dette kravet skal økes videre i henhold til endringer i forventet levealder. I tillegg skal en reduksjon i pensjonen fungere som en straff dersom man søker om førtidspensjon før fylte 62 år.

Den nevnte justeringen av forventet levealder – som gjelder for både avgifts- og aldersbaserte forhold – skal gjennomgås hvert tredje år fram til 2018 og hvert annet år fra 2019.

Arbeidstakere som har fullstendig dekning i henhold til den avgiftsbaserte pensjonsordningen (mer spesifikt alle som ikke hadde gjort noen innbetalinger før 31. desember 1995), kan være berettigede til førtidspensjon ved 63 år, gitt at de har hatt minst 20 år gyldige innbetalinger, og at ytelsen de vil ha krav på, beløper seg til minst 1,5 ganger sosialtrygden for inneværende år.

Det avgiftsbaserte beregningssystemet

Per 1. januar 2012 gjelder det avgiftsbaserte beregningssystemet for alle arbeidstakere med trygdedekning, og for alle trygdeperioder fra januar 2012 og framover. Dette systemet legger til rette for at oppsparte innbetalinger kan gjøres om til pensjoner ved å benytte omregningsfaktorer som fastsettes basert på både vedkommendes alder og forventede levealder. Mer presist vil de nye omregningsfaktorene kunne variere fra minst 6,38 % til maks. 8,41 % (jo eldre søkeren er, desto høyere pensjon vil gis).

Denne beregningsmetoden (det såkalte *Sistema Contributivo*, der alderspensjonen beregnes basert på innbetalinger), ble først introdusert i lov nr. 335/1995 og gjelder allerede for arbeidstakere som påbegynte sitt trygdeforhold 1. januar 1996 eller senere.

Etter dette beregningssystemet gjøres innbetalingene til en trygdekonto for hver enkelt arbeidstaker, innkrevd på bakgrunn av en fast sats avhengig av arbeidstakerens kategori. Inntektene som stammer fra arbeidstakernes innbetalinger, justeres hvert år i henhold til gjennomsnittlig femårsvariasjon i BNP, slik den beregnes av ISTAT (det italienske statistikk instituttet) med henblikk på de fem årene før året den aktuelle justeringen gjelder for. Beløpet man da får, (innbetalt kapital pluss omregning, såkalt *montante contributivo*) ganges med omregningsfaktoren som hører til arbeidstakerens alder på tidspunktet det søkes om pensjon. Pensjoner som utbetales under dette systemet, kan utfylles av tillegget for minstepensjon (se nedenfor).

Hva dekkes?

Alle arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende (bønder, forpaktere, husmenn og kjøpmenn) og fagfolk er dekket med tanke på eventuell manglende arbeidsevne på grunn av høy alder. Disse kan gis rett til enten førtidspensjon eller til alderspensjon i henhold til visse krav som gradvis vil harmoniseres med tanke på å fase ut forskjeller knyttet til kjønn og sektor (for eksempel fylte 66 år som krav for alderspensjon innen 2018 for **alle** arbeidstakere).

Ettersom anvendelsen av det avgiftsrelaterte beregningssystemet vil føre til et lavere pensjonsbeløp som ikke vil økes før man faller under minstepensjonen, skal alderspensjonen gis på betingelse av at et grensebeløp på minst 1,5 ganger nåværende sosialstønad kan gis; førtidspensjonen skal på den annen side kun gis på betingelse av at man har spart opp innbetalinger tilsvarende 20 år, i tillegg til et pensjonsbeløpsgrense på minst 2,8 ganger sosialstønaden.

Minstepensjon

Det gis ingen lovfestet minstepensjon for arbeidstakere hvis trygdeforhold startet etter 1. januar 1996. Derfor er det kun pensjoner som utbetales i henhold til den inntektsbaserte ordningen, som kan utfylles opp til beløpet for minstepensjon er nådd. Det er en behovsprøvd ytelse, og for å ha krav på den må ikke din eller din husholdnings inntekt (dvs. din og ektefelles samlede inntekt) overskride en viss grense som settes årlig (disse inntektsgrensene er henholdsvis EUR 6247 og EUR 18 741).

Hvordan får du tilgang til aldersytelser?

Søknader om pensjonsytelser sendes direkte til vedkommende trygdeinstitusjon. Skjemaer er tilgjengelig på [nettstedene](#) til de aktuelle institusjonene, og søknadene kan sendes inn elektronisk. Tjenestemenn hos *Patronati* vil hjelpe deg helt gratis.

Kapittel VII: Etterlatteytelser

Når har du rett til etterlatteytelser?

Etterlattepensjonen utbetales til enkelte av avdødes familiemedlemmer. Denne pensjonen (*pensione di reversibilità*) innvilges hvis den avdøde pensjonisten mottok enten en direkte pensjon eller en indirekte pensjon (*pensione indiretta*): Sistnevnte gis hvis den avdøde på det tidspunktet da hun eller han avgikk med døden, ennå ikke mottok en direkte pensjon, men oppfylte medlems- og avgiftsvilkårene for å motta en alminnelig uførestønad, udyktighetspensjon eller alderspensjon.

Familiemedlemmene som har rett til å motta pensjonen er: ektefellen og eventuelle barn som på tidspunktet for dødsfallet er mindreårige, studenter eller uføre. Hvis den avdøde ikke etterlater seg ektefelle eller barn, eller hvis disse ikke har rett til pensjonen, utbetales den til avdødes foreldre under forutsetning av at disse ved dødsfallet har fylt 65 år, ikke har rett til pensjon og ble forsørget av avdøde. Hvis den avdøde ikke etterlater seg ektefelle, barn eller foreldre, eller hvis de finnes, men ikke har rett til pensjonen, utbetales den til søsken, under forutsetning av at disse er ugifte, uføre, ble forsørget av avdøde og ikke har rett til direkte eller indirekte pensjon.

Hva dekkes?

Ytelsen utbetales når pensjonisten eller trygdemedlemmet avgår med døden. Den direkte etterlattepensjonen utgjør 60 % for den gjenlevende ektefellen og 20 % for hvert barn. Foreldre og søsken som har rett til pensjonen, får 15 % hver.

Summen av alle prosentandelene kan ikke overstige 100 % av den direkte pensjonen. For pensjoner som utbetales etter 1. september 1995, øker prosentandelen for et enkelt gjenlevende barn fra 60 til 70 % og til 80 % for to barn. Fra og med 1. september 1995 kan beløpet på etterlattepensjonen reduseres med 25, 40 eller 50 % når mottakerens inntekt er over en viss grense. Fra og med denne datoen kan ikke etterlattepensjonen fra den generelle obligatoriske trygdeordningen som utbetales etter en arbeidsulykke eller som følge av yrkessykdom, utbetales samtidig som en livrente som utbetales for samme hendelse, opp til livrentebeløpet (betalt av INAIL). De gunstigere bestemmelsene som var gjeldende før 1. september 1995, er fortsatt gjeldende og vil gradvis bli faset ut etter som fremtidige reguleringer vedtas.

Pensjonen utbetales etter søknad fra den første dagen i måneden etter måneden da pensjonisten eller trygdemedlemmet avgikk med døden.

Hvordan får du tilgang til etterlatteytelser?

Søknader om etterlattepensjon sendes direkte til vedkommende trygdeinstitusjon. Skjemaer er tilgjengelig på [nettstedene](#) til de aktuelle institusjonene, og søknadene skal sendes inn elektronisk. Tjenestemenn hos *Patronati* vil hjelpe deg helt gratis.

Kapittel VIII: Ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer

Når har du rett til ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer?

Alle arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende med trygdedekning som utøver visse typer yrker eller næringsvirksomhet som i henhold til italiensk lov innebærer risiko for arbeidsulykker eller yrkessykdom, er forsikret mot disse risikoene gjennom trygdeordningen.

Spesifikk lovgivning har utvidet trygdedekningen til å omfatte andre kategorier av arbeidstakere (som ledere, profesjonelle idrettsutøvere, atypiske arbeidstakere, dvs. såkalte "*parasubordinati*") samt arbeidstakere som utelukkende utfører oppgaver i hjemmet ("trygdeordning for hjemmевærende").

Med begrepet "yrkessykdommer" menes både sykdommer som står oppført på listene over yrkessykdommer, og alle andre sykdommer som beviselig skyldes arbeidet.

Hva dekkes?

En dekket arbeidstaker som er rammet av en arbeidsulykke eller yrkessykdom, har rett til legebehandling, kontantytelser og tilleggsytelser fra INAIL (det nasjonale instituttet for arbeidsulykkesforsikring). Ved siden av legebehandlingen som er redegjort for i delen om helsetjenester, administreres følgende helseytelser fullt og helt av INAIL:

- proteser og hjelpemidler
- spa- og kurbehandlinger (hydroterapi og gjørmebad) og opphold på behandlingssentre
- legekontroll og rettsmedisinske erklæringer
- poliklinisk «førstehjelp» i samarbeid med regionene

Kontantytelsene omfatter:

- daglig ytelse ved varig tap av arbeidsevne
- ytelse ved permanent tap av arbeidsevne
- kompensasjon for permanent fysisk og/eller psykisk sykdom, såkalt «biologisk skade»
- direkte, fast ytelse – gitt gjennom hele rehabiliteringsperioden
- overgangskompensasjon for silikose og asbestose
- fast etterlatteytelse
- gravferdshjelp
- månedlig støtte til personlig assistanse (*assegno di assistenza personale e continuativa*)
- særlig månedlig støtte til etterlatte, gitt til etterlatte etter mottaker av den permanente udyktighetsstøtten (selv om mottakers dødsfall ikke var arbeidsrelatert)

De vanligste kontantytelsene behandles i mer detalj nedenfor.

De velferdsbasert **tilleggsytelsene** omfatter:

- kompensasjon for manglende arbeidsevne, gitt til reduserte arbeidstakere som ikke kan komme tilbake til noen form for arbeid på grunn av betydelig fysisk svekkelse
- en bonus på slutten av året, som er et tillegg som gis til reduserte arbeidstakere med nedsatt arbeidsevne som er vurdert til mellom 80 % og 100%.

Daglig kompensasjon for fullstendig og varig arbeidsudyktighet

Denne ytelsen betales fra fjerde dagen etter datoen da ulykken skjedde eller fra sykdomsutbrudd fram til friskmelding. Kompensasjonen tilsvarer 60 % av daglig inntekt basert på de 15 dagene før udyktigheten oppstod til den 90. fraværsdagen. Fra dag 91 tilsvarer kompensasjonen 75 % av daglig inntekt.

Permanent udyktighetsstøtte

Kompensasjonen utbetales i form av et engangsbetrag hvis skaden er mellom 6 og 15 %, og i form av en livrente hvis skaden er minst 16 %.

Når svekkelsen er på 16 % eller mer, anses den også å påvirke den berørte personens evne til å utføre inntektsgivende arbeid. I slike tilfeller gis derfor kompensasjon som dekker konsekvensene ved inntektsreduksjon og svekket livskvalitet. Størrelsen på livrenten beregnes på grunnlag av inntekten personen mottok året før ulykkestidspunktet eller på det tidspunktet da sykdommen ble konstatert. Den er også avhengig av graden av uførhet.

Livrente ved varig uførhet justeres årlig per 1. juli i henhold til et departementsdekret om konsumprisindeksen. Graden av uførhet kan vurderes på nytt automatisk eller på anmodning fra arbeidstakeren og når som helst de første to årene og deretter minst en gang i året. Søknaden om en ny vurdering må ledsages av en legeerklæring. Livrentebeløpet økes med en tjuendedel for hvert barn som forsørges.

Månedlig tilskudd til personlig assistanse

Når en person som er fullstendig og varig ufør, trenger pleie fra en omsorgsperson for å utføre selv de mest grunnleggende hverdagsaktivitetene, utbetales et månedlig tilskudd til dette formål, forutsatt at hjelpen ikke leveres direkte fra INAIL, av sykehuset hvor personen er innlagt, eller av en annen enhet. Dette tilskuddet utbetales som et tillegg til udyktighetspensjonen.

Etterlattestøtte

De gjenlevende etter en arbeidstaker som dør som følge av en arbeidsulykke eller yrkessykdom, får utbetalt en månedlig støtte beregnet som en prosentandel av avdødes siste årsinntekt. Disse prosentandelene er:

- 50 % til den gjenlevende ektefellen
- 20 % for hvert barn under 18 år (barna har rett til denne støtten fram til de fyller 21 år hvis de går på videregående skole og 26 år hvis de er under universitetsutdanning)
- 40 % for hvert barn hvis begge foreldrene er døde

Hvis den avdøde ikke etterlater seg ektefelle eller barn:

- 20 % for hver forelder som ble forsørget av avdøde på tidspunktet for dødsfallet
- 20 % for hvert søsken hvis disse ble forsørget av avdøde på tidspunktet for dødsfallet

Gravferdshjelp

INAIL utbetaler gravferdshjelp i form av en engangsyttelse til gjenlevende som kan dokumentere at de fikk ekstrautgifter som følge av trygdemedlemmets dødsfall etter en arbeidsulykke eller yrkessykdom (EUR 1 936,80).

Hvordan får du tilgang til ytelser ved en arbeidsulykke eller yrkessykdom?

Ved en **arbeidsulykke** må arbeidstakeren straks underrette arbeidsgiver. Hvis ulykken forårsaker skader som det tar mer enn tre dager å lege, må arbeidsgiveren rapportere skaden til INAIL senest to dager etter å ha blitt gjort oppmerksom på hendelsen.

Fra og med 1. januar 2010 kan den relevante søknaden bare sendes til INAIL elektronisk, enten av søkeren, et familiemedlem eller via mellomledet "Patronati" (godkjente sentre som gir gratis juridisk og praktisk hjelp ved utfylling av søknader om ytelser), der du kan få gratis hjelp.

Ulykkesrapporter kan sendes elektronisk til INAIL fra nettstedet <http://www.inail.it>.

Ulykker med dødelig utfall må rapporteres innen 24 timer.

Yrkessykdom skal varsles til arbeidsgiver innen 15 dager etter sykdomsutbruddet. Arbeidsgiver skal så rapportere den til INAIL innen 5 dager etter å ha mottatt relevant medisinsk erklæring. Hvis sykdommen ikke varsles i henhold til disse vilkårene, vil en arbeidstaker med trygddekning fortsatt ha tre år på seg til å gjøre krav på ytelsene vedkommende har rett til før disse blir ugyldige gjennom foreldelse.

Kapittel IX: Familieytelser

Når har du rett til familieytelser?

Arbeidstakere, pensjonister og personer som mottar trygdeytelser med opphav i lønnet arbeid, har rett til å motta familieytelser.

Hva dekkes?

Størrelsen på disse ytelsene avhenger av antall familiemedlemmer og husstandens inntekt. Når det gjelder arbeidstakere, må minst 70 % av denne inntekten komme fra lønnet arbeid, mens når det gjelder atypiske arbeidstakere med tidsbegrensede arbeidsavtaler som er medlemmer i INPS' særskilte pensjonsordning, må minst 70 % komme fra inntektsgivende arbeid.

En husstand består av søkeren og hans eller hennes ektefelle, som ikke er separert verken formelt eller i praksis, og barn eller personer som er likestilt med barn, under 18 år (ingen aldersgrense hvis de er uføre), nieser og nevøer under 18 år hvis de forsørges av en direkte slektning i oppadstigende linje (besteforeldre) og er behovstrengende.

Ved fastsettelse av familiens inntekt skal det tas hensyn til alle former for inntekt som tilfaller de ulike familiemedlemmene, herunder fradragsberettigede utgifter og skattefradrag – både utgifter som beskattes særskilt og skattefrie utgifter, hvis de overstiger ca. EUR 1 000. Visse typer inntekt medregnes imidlertid ikke.

Inntektstakene justeres 1. juli hvert år etter konsumprisindeksen beregnet av ISTAT (Italias statistiske institutt).

Ulike bestemmelser som tidligere gjaldt familieytelser, er fortsatt gjeldende for gårdbrukere, forpaktere og småbrukere og for enkelte kategorier av selvstendig næringsdrivende, og reglene for pensjonsøkninger og -tillegg gjelder fortsatt for dem som mottar pensjoner under de særlige ordningene for selvstendig næringsdrivende.

Hvordan får du tilgang til familieytelser?

For å motta disse ytelsene må du søke til ditt lokale INPS-kontor der du bor. Du finner mer informasjon på nettstedet til INPS: <http://www.inps.it>

Fra og med 1. januar 2010 kan den relevante søknaden bare sendes til INPS elektronisk, enten av søkeren, et familiemedlem eller via mellomledet "Patronati" (godkjente sentre som gir gratis juridisk og praktisk hjelp ved utfylling av søknader om ytelser), der du kan få gratis hjelp.

Kapittel X: Arbeidsløshet

Når har du rett til ytelser ved arbeidsløshet?

Den alminnelige arbeidsløshetsytelsen er en form for kompensasjon som utbetales til arbeidstakere som er blitt avskjediget.

For å motta denne ytelsen må du ha vært medlem i Det nasjonale trygdeinstituttet (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) i minst to år og ha betalt inn avgifter i minst 52 uker i de to årene som går forut for opphøret av ansettelsesforholdet.

Arbeidstakere som har betalt inn avgifter i mindre enn 52 uker i de 2 årene forut for søknaden, men som har arbeidet i minst 78 dager i det foregående året, eller som har vært medlem i minst 2 år og betalt inn avgifter i minst 1 uke før de 2 årene forut for søknaden, har generelt rett til arbeidsløshetsytelser i like mange dager som antallet arbeidsdager i det foregående året. Denne ytelsen utbetales høyst i 156 dager.

Denne ytelsen utbetales også til arbeidstakere som er permittert av selskaper som er rammet av midlertidige hendelser som verken kan tilskrives arbeidstakerne eller arbeidsgiveren. Den utbetales ikke til arbeidstakere som frivillig sier opp, med mindre det er en gyldig grunn til oppsigelsen.

Arbeidstakere som uten å underrette vedkommende INPS-kontor har inntektsgivende arbeid samtidig som de mottar en arbeidsløshetsytelse, mister retten til ytelser. Arbeidsgivere som ansetter arbeidstakere som mottar arbeidsløshetsytelser, plikter også å underrette vedkommende INPS-kontor. Permitteringsperioder som gir rett til arbeidsløshetsytelser, tas i betraktning i forbindelse med fastsettelse av pensjonsrettigheter.

Andre arbeidsløshetsytelser omfatter ytelser som utbetales til italienske arbeidstakere som flytter tilbake til Italia fra land utenfor EU, og de særlige arbeidsløshetsytelsene til permitterte bygningsarbeidere. Særlige regler gjelder gårdsarbeidere.

Hva dekkes?

Arbeidsløshetsytelse

Arbeidsløshetsytelsen utbetales i en periode på 240 dager. Denne perioden kan forlenges til høyst 360 dager for personer over 50 år. Arbeidstakere som er permittert, kan motta arbeidsløshetsytelse i inntil 65 dager. Arbeidstakere som er permittert, mottar 50 % av lønnen. Størrelsen på ytelsen utgjør 40 % av lønnen den berørte personen fikk utbetalt i de 3 månedene forut for arbeidsforholdets opphør, men bare opp til et maksimalt månedlig bruttobeløp fastsatt ved lov. For 2012 utgjør dette beløpet EUR 931,28. Beløpet stiger til EUR 1 119,32 for arbeidstakere med en månedlig bruttoinntekt på EUR 2 014,77 eller mer. Personer som mottar arbeidsløshetsytelser, får utbetalt familieytelser på samme vilkår som personer i lønnet arbeid.

Ytelse ved omplassering

Under visse forhold kan en omplasseringsytelse, eller mobilitetsytelse, utbetales til arbeidstakere som er permittert (*Cassa integrazione guadagni straordinaria*) og ikke kan omplasseres, og til dem som er blitt overtallige på grunn av nedbemanning eller avvikling. Denne ytelsen utbetales i minimum 12 måneder, og varigheten øker til 24 måneder for arbeidstakere over 40 år og til 36 måneder for arbeidstakere over 50 år. I Sør-Italia forlenges disse periodene med ytterligere 12 måneder og i enkelte tilfeller helt frem til personen har rett til alderspensjon.

Denne formen for "langvarig mobilitetsytelse" er utvidet til å omfatte arbeidstakere i visse produksjonssektorer hvor selskaper opplever en krise og derfor omfattes av et program for kompensasjon ved overtallighet. Denne ytelsen utgjør ytelsesbeløpet ved overtallighet det første året og deretter 80 % av dette beløpet. Ytelsen kan utbetales som et forskudd i form av et engangsbetrag til arbeidstakere som vil starte selvstendig virksomhet alene eller sammen med andre.

Perioder hvor det utbetales kompensasjon ved overtallighet, tas i betraktning i forbindelse med fastsettelse av pensjonsrettigheter og pensjonsbeløpet. En person som mottar denne ytelsen, kan arbeide deltid eller i kortere perioder uten å miste retten til ytelsen, som imidlertid suspenderes de dagene da vedkommende faktisk arbeider.

Ordinær kompensasjon ved overtallighet

Den ordinære kompensasjonen, som utbetales av inntektstilskuddskassen (*Cassa Integrazione Guadagni*) og godkjennes av lokale provinskomiteer, er tiltenkt arbeidere, arbeidstakere og ledere i industribedrifter generelt og i håndverksbedrifter i anleggs- og steinbruddssektoren når de rammes av nedsatt drift eller driftsstans som følge av midlertidige vanskeligheter som verken ledelsen eller de ansatte er ansvarlige for, eller midlertidige markedsforhold.

Ekstraordinær kompensasjon ved overtallighet

Denne ytelsen – som ble godkjent ved forordning av Arbeidsdepartementet – har til formål å opprettholde inntekten til arbeidere og arbeidstakere i industribedrifter (herunder bedrifter i bygge- og steinbruddssektoren og leverandører av catering- og rengjøringstjenester) som har stanset driften i forbindelse med omstrukturering, omorganisering eller omstilling, eller som følge av forretningskrise, konkurs, preventiv akkord eller tvungen avvikling.

Dette gjelder også kommersielle bedrifter, shipping- og transportbedrifter og reisebyråer og turistbyråer med over 50 ansatte – med unntak av lærlinger og personer ansatt på opplæringskontrakter – og sikkerhetselskaper.

Ytelsen er betinget av at bedriftene i gjennomsnitt har hatt 15 ansatte i halvåret forut for tidspunktet da søknaden ble sendt inn.

Ytelsen kan ikke utbetales i mer enn 18 måneder i forbindelse med konkursbehandling, 12 måneder for forretningskriser og 24 måneder for omstrukturering med mindre annet er fastsatt ved lov.

Den ordinære og ekstraordinære kompensasjonen ved overtallighet utgjør 80 % av den samlede lønnen arbeidstakeren ville hatt rett til for arbeidstidene som ikke

utføres. Verken den ordinære eller den ekstraordinære kompensasjonen kan overstige et månedlig maksimumsbeløp, som reguleres hvert år.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved arbeidsløshet?

Alle ytelser ved arbeidsløshet søkes om til og utbetales direkte av INPS i form av en månedlig sjekk. Søkeren skal samtidig sende inn den relevante erklæringen om tilgjengelighet for ny ansettelse eller omskolering (såkalt DID: "*Dichiarazione d'Immediata Disponibilità al reimpiego*").

- Søknaden om den ordinære **arbeidsløshetsytelsen** skal sendes til vedkommende INPS-kontor senest 68 dager etter at man er blitt overtallig.
- Søknaden om **omplassingsytelsen** skal også sendes til vedkommende INPS-kontor, og det relevante søknadsskjemaet skal sendes til det lokale arbeidskontoret (*centro per l'impiego*) senest 68 dager etter at man er blitt overtallig.
- Søknaden om den **ordinære kompensasjonen ved overtallighet** skal sendes av arbeidsgiveren til vedkommende INPS-kontor senest 25 dager etter opphør av lønnet arbeid, og ytelsen utbetales fra og med uken da permitteringen eller reduksjonen i arbeidstid startet.
- Søknaden om den **ekstraordinære kompensasjonen ved overtallighet** skal sendes av arbeidsgiveren til Arbeids- og sosialdepartementet senest 25 dager etter opphør av lønnet arbeid, og ytelsen utbetales fra og med uken da permitteringen eller reduksjonen i arbeidstid startet.

Fra og med 1. januar 2010 kan den relevante søknaden bare sendes til INPS elektronisk, enten av søkeren, et familiemedlem eller via mellomledet "Patronati" (godkjente sentre som gir gratis juridisk og praktisk hjelp ved utfylling av søknader om ytelser), der du kan få gratis hjelp.

Kapittel XI: Garantert minsteinntekt

Når har du rett til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?

Personer og/eller familier som anses å ha behov for sosioøkonomisk støtte, kan få støtte fra kommunen. Da innvilgingen av disse ytelsene er de lokale myndighetenes ansvar, finnes det ingen lovmessige betingelser eller krav som må være oppfylt for å være berettiget. Støtten kan ytes i form av kontant- eller naturalytelser (f.eks. intervensjon fra sosialarbeidere). Det er ingen krav til nasjonalitet på nasjonalt plan. Generelt kreves det at mottakere er bosatt i regionen eller kommunen som innvilger ytelsen.

Hva dekkes?

Bestemmelsene varierer etter region og kommune. Hver region og kommune, som handler i henhold til regional lovgivning og avhengig av tilgjengelige budsjettmidler, gjennomfører sin egen politikk for sosiale inngrep på sitt territorium.

Hvordan får du tilgang til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?

Informasjon om søknadsprosedyrer må innhentes på kommunalt plan.

Kapittel XII: Langtidspleie

Når har du rett til langtidspleie?

Ytelser som dekker behovet for langtidspleie, innvilges under både trygde- og sosialhjelpsordningen. Førstnevnte er avgiftsbaserte og omhandles i [delen om utførelser](#). Sistnevnte er velferdsbaserte og bevilges både i form av natural- og kontantytelser (månedlig tilskudd til konstant pleie) til uføre statsborgere som ikke klarer seg selv, uavhengig av det faktum at de allerede har fått innvilget en uførestønad eller udyktighetspensjon. Mottakere må oppfylle følgende vilkår for å ha rett til langtidspleie:

- være ute av stand til å gå uten konstant hjelp av en ledsager eller omsorgsperson
- ha behov for konstant pleie for å utføre hverdagsaktiviteter

Retten til ytelsen er gjenstand for en vurdering av pleiebehovet, som utføres av en medisinsk nemnd (som består av medisinsk sakkyndige fra det lokale helsesenteret og INPS), som også kan kreve oppfølgingskontroller. Ytelsen er ikke behovsprøvd.

Hva dekkes?

Tilskuddet til konstant pleie for personer med funksjonshemning utgjør EUR 492,97 (EUR 481,57 for mottakere av udyktighetspensjon, EUR 827,05 for helt blinde personer). For personer med funksjonshemninger, døvstumme og helt blinde personer som er innlagt på sykehus, og delvis blinde personer utgjør kontantytelsen EUR 267,57 (EUR 289,36 for helt blinde personer som ikke er på sykehus). Særtillegget for delvis blinde er EUR 193,26, mens kommunikasjonsstøtten for døvstumme er EUR 245,63.

Via hjemmebaserte tjenester og opphold på dagsenter tilbys hjemmehjelp, måltidslevering, legebehandling og hjemmesykepleie. Institusjonell pleie tilbys i de mest alvorlige tilfellene. Lengden på oppholdet varierer etter pleiebehovets omfang. Tekniske hjelpemidler tilbys i de alvorligste tilfellene av uførhet. Det bevilges også ytelser (også i form av redusert moms ved innkjøp av nødvendige hjelpemidler) til:

- kjøp av proteser eller annet nødvendig medisinsk utstyr
- kjøp eller tilpassing av private transportmidler
- kjøp av hjelpemidler som gjør det mulig å jobbe som selvstendig næringsdrivende

Hvordan får du tilgang til langtidspleie?

Søknader om langtidspleie i form av **kontantytelser** skal sendes inn av den uføre eller en slektning. Ytelsen bevilges i form av pleietilskudd.

Fra og med 1. januar 2010 kan den relevante søknaden bare sendes til INPS elektronisk, enten av søkeren, et familiemedlem eller via mellomledet "Patronati" (godkjente sentre som gir gratis juridisk og praktisk hjelp ved utfylling av søknader

om ytelser). Søknaden videresendes deretter til det lokale helsesenteret (USL) som fastsetter datoen da den medisinske vurderingen skal finne sted.

Søknader om langtidspleie i form av **naturalytelser** skal sendes inn til det lokale helsesenteret av den uføres allmennpraktiserende lege. Naturalytelser kan bestå av hjemmebasert pleie, pleie av omsorgsperson i familien, opphold på sykehus eller aldershjem.

Vedlegg : Nyttige adresser og nettsteder

Når det gjelder trygdesaker som vedrører mer enn ett EU-land, kan du søke etter de relevante europeiske institusjonene i institusjonsoversikten til Europakommisjonen, som finnes på følgende adresse: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Via Veneto, 56
00187 Roma
Gratisnummer: + 800 196 196
E-post: centrodicontatto@lavoro.gov.it
Nettsted: <http://www.lavoro.gov.it>

Ministero della Salute

Via Giorgio Ribotta, 5
00144 Roma
Gratisnummer: +39-06.5994.1
Nettsted: <http://www.salute.gov.it>

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Via Ciro il Grande, n. 21
00144 Roma
Gratisnummer: +803.164
Nettsted: <http://www.inps.it>

Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro (INAIL)

Piazzale G. Pastore, 6
00144 Roma
Gratisnummer: +803.164
Nettsted: <http://www.inail.it>

Istituto Nazionale di Previdenza dei Giornalisti Italiani (INPGI)

Via Nizza, 35
00198 Roma
Gratisnummer: +39 06-85781
Nettsted: <http://www.inpgi.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Lavoratori Spettacolo (ENPALS)

Viale Regina Margherita, 206
00198 Roma
Gratisnummer: +800.462.693
Nettsted: <http://www.enpals.it>

Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica (INPDAP)

Via Ballarin, 42
00142 Roma
Gratisnummer: +800.105.000
Nettsted: <http://www.inpdap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Medici (ENPAM)

Via Torino, 38
00184 Roma
Nettsted: <http://www.enpam.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Medici (ENPAM)

Viale Pasteur, 49
00144 Roma
Nettsted: <http://www.enpaf.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Veterinari (ENPAV)

Via Castelfidardo, 41
00185 Roma
Nettsted: <http://www.enpav.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per i consulenti del lavoro (ENPACL)

Viale del Caravaggio, 78
00147 Roma
Nettsted: <http://www.enpacl.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli infermieri (ENPAPI)

Via Alessandro Farnese, 3
00192 Roma
Nettsted: <http://www.enpapi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Infermieri professionali, Assistenti Sanitari, Vigilatrici d'infanzia (IPASVI)

Lungo Tevere Dei Mellini, 27
00193 Roma
Nettsted: <http://www.ipasvi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ingegneri e architetti (INARCASSA)

Via Salaria, 229
00199 Roma
Nettsted: <http://www.inarcassa.it>

Cassa Italiana di Previdenza dei geometri liberi professionisti

Lungotevere Arnaldo da Brescia, 4
00196 Roma
Nettsted: <http://www.cassageometri.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Forense

Via Ennio Quirino Visconti, 8
00193 Roma
Nettsted: <http://www.cassaforense.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza dottori commercialisti

Via della Purificazione, 31
00187 Roma
Nettsted: <http://www.cnpadc.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ragionieri e periti commerciali

Via Pinciana, 35
00198 Roma
Nettsted: <http://www.cassaragionieri.it>

Cassa Nazionale Notariato

Via Flaminia, 160
00196 Roma
Nettsted: <http://www.cassanotariato.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza a favore dei biologi (ENPAB)

Via di Porta Lavernale, 12
00153 Roma
Nettsted: <http://www.enpam.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli psicologi (ENPAP)

Via Andrea Cesalpino, 1
00161 Roma
Nettsted: <http://www.enpap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza dei periti industriali (EPPI)

Piazza della Croce Rossa, 3
00161 Roma
Nettsted: <http://www.eppi.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza degli agronomi e forestali, degli attuari, dei chimici e dei geologi (EPAP)

Via Vicenza, 7
00185 Roma
Nettsted: <http://www.epap.it>

Ente Nazionale di Assistenza per gli agenti e rappresentanti di commercio (ENASARCO)

Via Antoniotto Usodimare, 53
00154 Roma
Nettsted: <http://www.enasarco.it>

Fondo Nazionale Previdenza per gli agenti doganali (FASC)

Via T. Gulli, 39
20147 Milano
Nettsted: <http://www.fasc.it>

Ente Nazionale Previdenza per gli addetti e gli impiegati in agricoltura (ENPAIA)

Viale Beethoven, 48
00144 Roma
Nettsted: <http://www.enpaia.it>